

La Constitució d'Espanya i l'Estatut de Catalunya

Els catalans hem vist en el títol primer del projecte de Constitució espanyola redactat per la Comissió jurídica la intenció de limitar i condicionar per endavant les llibertats autonòmiques dels pobles peninsulars que tenen esperit propi, entre els quals hi ha, en primer lloc, Catalunya. Si aquesta part de l'avantprojecte arribés a ésser aprovada i tingué aplicació al cas de Catalunya, es faria impossible la realització de les aspiracions catalanes dins el marc constitucional.

Els dos punts principals que cal esmenar, per a fer compatibles la Constitució d'Espanya i l'Estatut de Catalunya són la llista de les facultats reservades a l'Estat central i el condicionament de l'autonomia catalana a les lleis generals i orgàniques espanyoles. El senyor Ossorio i Gallardo, en el preàmbul del projecte de Constitució formulat per la Comissió jurídica que ell presideix, pretén que el règim ideat per a les regions és un règim federal i assegura que en l'enumeració de les facultats inalienables de l'Estat central la Comissió s'ha guiat "pel que estableixen les Constitucions federals d'Europa i pel que han acceptat fins a data recent els partidaris més estudiosos del federalisme a la nostra pàtria".

No sabem avenir-nos d'aquestes afirmacions, tan rotundes i tan poc exactes. El règim que proposa la Comissió jurídica no és un règim federatiu, perquè li manquen les condicions característiques d'aquest. No és ni el federalisme orgànic que, després de la primera República espanyola, defensà Estanislau Figueres. És una descentralització administrativa i política, d'un valor considerable dins un règim general unitari, però molt inferior a l'autonomia federativa, que representa, per als catalans d'avui, un mínim transaccional. No pot invocar el senyor Ossorio el federalisme per a coonestar el règim de la seva invenció, que posa entre les facultats del poder central algunes de les més importants facultats pròpies del poder autònom, i que, contradiu literalment el principi federatiu, assigna al primer poder totes les facultats que explícitament no han estat reconegudes al segon. El senyor Ossorio té prou cultura jurídica i política per a saber que les Constitucions federals d'Europa precisament dinen tot el contrari, o sigui que pertanyen als Estats particulars totes les facultats que no han estat reconegudes a l'Estat central.

I no hi ha en això una simple qüestió tècnica, ni una diferència purament formal. Hi ha, en veritat, aquell problema de la sobirania, la qual conceben els unitaris com a cosa exclusiva de l'Estat—és a dir de l'Estat central, puix que per a ells no n'hi ha d'altre—i que els federalistes i autonomistes conceben com una cosa divisible i dividida entre els múltiples termes de la gradació estatal: Estat central, Estats particulars o regionals, Estats municipals. Tots els títols i tot l'artificialitat que ha sortit de les mans de la Comissió jurídica estan evidentment basats en la concepció unitària. El senyor Ossorio, com ja sospitàvem, ens resulta unitari, encara que no ens resulti centralista. Reconeixem que el senyor Ossorio vol la descentralització i fins el regionalisme. Però no trobem bé que anomeni federalisme a una cosa que no ho és.

Un dels aspectes més perillosos que presenta per a Catalunya la proposada solució descentralitzadora és el que es refereix a l'estabilitat del règim atorgat a les diferents regions. Sotmès a una Constitució unitària aquest règim pot ésser modificat i fins suprimit per la sola voluntat de les institucions del poder central. El Parlament espanyol, considerat com a expressió de la màxima sobirania, seria en últim terme l'àrbitre dels nostres destins. I una posterior reforma de la Constitució espanyola

la ens podria tornar, lliament, al règim centralista i provincial. No és pas el mateix el cas de les Constitucions federals. Aquestes estableixen, no solament òrgans judicials suprems de la Federació, en els quals tenen les regions una intervenció preponderant i directa, sinó que estableixen també un òrgan polític—Senat o Consell—que representa les regions federades. Més encara: la reforma de la Constitució no pot fer-se sense la conformitat d'una part important dels Estats particulars. En unes tals condicions, les llibertats pròpies d'aquests Estats queden garantides.

Cap garantia equivalent no apareix en el projecte de la Comissió jurídica. Aci radica una de les principals dificultats de les solucions descentralitzadores i autonomistes no federatives. Per això Valentí Almirall posà el següent apartat en el programa polític del seu Centre Català: "En la Constitució nacional (entengui's espanyola) constaran els extrems de l'autonomia regional de Catalunya i no podran ésser alterats sinó amb consentiment d'ambdues parts".

Sense l'acord bilateral, en efecte, no pot existir veritable federalisme. L'autonomia federativa només pot ésser obra de pobles que tracten i conviuen amb igualtat de drets, i no pot ésser mai una concessió precària del poder central sobirà als organismes considerats com a subalterns. Per altra part, seria un petit joc de prestidigitació el voler-nos ara presentar com a models en federalisme certes prescripcions de l'Alemanya i l'Àustria, que no són altra cosa sinó empetes unitaris en l'arbre federatiu. Catalunya, poble amb ànima i amb fesomia pròpia, no pot admetre les minves de sobirania que poden admetre les regions alemanyes i les comarques austríques, pertanyents al capdaval d'una sola nació. En el cas de Catalunya, les llibertats autonòmiques del federalisme han d'ésser més aviat acredescudes que minvades.

A. ROVIRA I VIRGILI

La Unió Catalanista
presenta per
Barcelona - Ciutat
la candidatura
de

POMPEU FABRA

el codificador de la
Gramàtica catalana

No hi ha hagut temps
de fer campanya a favor
d'aquesta candidatura. Si En Fabra no
surt elegit diputat no
es podrà dir que hagi
estat derrotat el catalanisme, però si teniu notícia d'aquesta candidatura, teniu l'obligació de votar-la

La policia d'a cavall no
durà sabre. — Les llicències
d'arma

Madrid, 11. — El director general de Seguretat ha declarat que dintre poc les forces armades de la policia substituiran el sabre per un bastó igual al que usa la policia anglesa. Les regnes dels cavalls se'an substituïdes per cadenes, per evitar que en cas de tumult siguin trillades.

També anuncià que han caducat les llicències d'arma expedides fins al 13 d'abril i que els infractors seran severament castigats.

FULL DE DIETARI

EXPLICANT EL VOI

Sens dubte, jo votaré per Pompeu Fabra. No sé si ha estat un encert de llançar el seu nom egregi i simbòlic a la lluita de demà. Personalment, ho declaro amb tota franquesa, jo no li hauria llançat. Sempre ne crec que els homes simbòlics han d'ésser mobilitats no sols amb compte—que això no cal dir que ja s'ha fet en la circumstància present—, sinó amb totes les garanties d'èxit.

Les eleccions d'avui vénen en el ple de la calor, en un diumenge que la gent voldrà aprofitar per fugir a les platges o per enlilar-se a la muntanya. Són unes eleccions per proclamar un sol nom. Vénen pocs dies després d'una lluita exhauridora, en la qual tot el que s'havia de dir políticament ja està dit. No en virtut de cap campanya maligna, sinó en virtut d'un cansament naturalíssim, hi haurà presidents i adjunts que no comparixeran... En una paraula, són unes eleccions que ocorren en un ambient de displicència. I encara que ni l'adorable persona privada que és Pompeu Fabra, ni el magnífic símbol que és el seu nom—confós amb el redreçament de l'idioma, amb l'ambició de l'idioma—no poden patir cap minva a conseqüència d'unes eleccions, al meu entendre hauria estat millor de no posar-lo en joc.

Exposats aquests escrúpols d'ordre personalíssim i que ningú no està obligat a compartir, jo votaré per Pompeu Fabra amb el màxim entusiasme. Hi ha banderes que un cop desplegadas no es poden deixar passar sense retre-les tots els honors.

Pòlvora en salves? Evidentment! Pòlvora en salves. Puix que hom ens proposa de votar un dels símbols més purs del nostre Renaixement, votem-lo amb tota puresa, sense cap segona intenció. Afirmem desinteressadament la nostra adhesió al verb i la nostra voluntat d'elevant-lo altre cop a les supremes jerarquies.

CARLES SOLDEVILA

Els diputats catalans arriben aquest matí

Traiem d'un col·lega d'el nit: "Un redactor de l'Agència Mencheta ha tingut ocasió de conversar breument, a última hora de la tarda, con el Presidente de la Diputación provincial de la Generalidad, señor Carner, quien, preguntado acerca del Estatuto Catalán, dijo que las diferencias iban desapareciendo, pero que de momento no era factible desaparecer por completo. Expresó su opinión de que finalmente se conseguirá su su-presión en absoluto."

—¿Puede indicar usted los puntos en que existe discrepancia? —Sí—contestó—. Estos son los referentes al orden público y a la administración de justicia. Respecto al primero, queremos organizar su defensa cómo se hace en todos los Estados federales. Comprenderá usted—prosiguió el señor Carner—que no es posible hablar de autonomía con cuatro gobernadores civiles. No creo—añadió—que esto sea una dificultad insuperable.

En lo que se refiere a la Justicia es asunto más técnico y complejo, pero también estimo que no será punto irreductible.

Esta noche regresamos a Barcelona Hurtado, Campana y yo, pues como es sabido he de presidir el lunes y martes la asamblea de la Generalidad.

Por ello, a las primeras sesiones de las Constituyentes no podremos asistir, aunque claro es que habrá quien nos represente.

Al interrogarle sobre el conjunto del Estatuto y forma que se desarrollará, respondió:

—Depende de la actitud en que se coloquen las dos partes."

El funcionament del Parlament

Madrid, 11. — S'assegura que les tasques diàries del Parlament seran de "hores de sessió", destinant-se'n dues a precs i preguntes, dues més a discutir la reforma agrària i les dues restants als debats sobre el projecte constitucional.

També sembla que es nomenaran tantes comissions parlamentàries com ministeris, i que cadascuna estarà integrada per dotze membres encarregats d'estudiar els assumptes relatius als respectius departaments.

La "Gaceta"

Madrid, 11. — La "Gaceta" d'avui publica les disposicions anunciades ahir entre les quals figuren els nomenaments dels nous governadors i la tornada en actu del tinent general Castro Girón, que havia passat a la reserva per la Dictadura.

COMENTARI

Pompeu Fabra

Pompeu Fabra és un dels nostres polítics més eminents; i precisament aquesta dia és quan convé més que el nostre poble sàpiga i entengui qui són els seus polítics. Pompeu Fabra ha estat un dels constructors de la Catalunya actual: tasca eminentment política. Sense Pompeu Fabra, la nostra política no tindria la paraula, el Verb, que diu que és el principi de totes les coses.

Car de totes les realitats que integren Catalunya, la primera i l'essencial és l'idioma. Si estudià la història de la parla catalana, veurien en compendi la història de Catalunya. En temps de Ramon Lull i els cronistes, tot acció i passió, viatges per mar, per terra, pel cel, per la ciència. Més endavant, en temps de Bernat Metge, tot cortesia, gentilesa, dignitat i autoritat; però sense aquella empena brava. En temps de les novel·listes i de Raig de Cal·leja, grassa, colorida, enfarfegada; fruita madura a punt de caure al cove; després envilida i rebregada amb "Lo rector de Valldogona"; i, després, en rendir Catalunya, va començar per la paraula. Aquell i Verdager van canviar a la matutina del despertar de Catalunya. I després d'ells ha vingut la resta.

Pompeu Fabra, per a dur a terme la seva tasca, ha hagut d'ésser, no solament un gran fil·lòleg, sinó un eminent polític; no es tractava de formar solament una llengua depurada, refinada, apta per a la literatura;

sinó, encara, calia trobar manera de netejar la parla i, per tant, aclarir la ment del poble, dels que enraonen i conversen, fins als que expressen les més abstractes elucubracions metafísiques.

Car nosaltres trobem que, al costat de la revolució que Pompeu Fabra ha dut a terme en la llengua parlada, no és res—tot i ésser molt—l'efectuació en la llengua escrita.

Ara bé: per aconseguir això, cal sentir el poble i estar-ne prop; posseir, al costat d'un gran esperit científic, una finíssima percepció política. Sense un alt sentit polític, a fi de complex bon sentit, la tasca de Pompeu Fabra hauria estat impossible i eizorca.

Per això aquells que el presenten per a avui, no solament poden dir que proposen a la votació dels catalans un gran home, sinó un veritable polític. Un polític de tot Catalunya i per damunt de tots els catalans. Un polític que, a hores d'ara, té una gran labor realitzada que pledeja per ell. No un polític de demagògia i promesses impossibles. Ell pot dir "Jo he fet".

I en els moments actuals, cal per damunt de tot acusar els caràcters de catalanitat. Ens ensenyen aquesta tàctica tots els Indalecis d'ultra-Ebre, els quals, amb instint segur, saben allò que fa la grandesa del nostre poble: perquè Catalunya no seria res sense el catalanisme.—R. LL.

Pompeu Fabra, candidat catalanista

Si hi ha un candidat per "candidat", és el sentit d'admiració del mot, aquest és Pompeu Fabra. Res de la febre, del trágic, de l'enrenou que, sobre tot a la vetlla de les eleccions, agita els homes que sol·liciten el sufragi del poble. Res de mitings, ni conferències, ni cops de telèfon, ni articles, ni viatges. Pompeu Fabra, candidat catalanista, va fent la seva vida normal. El seu nom va per les cantonades i pels diaris i el nostre home, mentre tant, fuma tranquil·lament la seva pipa com si tot allò es referís a un altre.

—Sí—ens diu—demà, diumenge, a les cinc, me'n aniré a Blanes, a passar el dia...

O sigui, com cada diumenge.

Pòlvora d'eleccions.

—Ja ho veieu—diu En Fabra—em presenten per diputat. Ja sabem—tot-hom-ha-can-em-nens—que l'iniciativa no ha sortit de mi. Ni tan sols he estat candidat. La meua primera intenció fou d'escriure una carta desautoritzant la presentació de la meua candidatura. Després, però, m'he repensat.

—Per què?

—Senyallament. Jo no soc polític.

La meua feina, les meves activitats,

em coloquen, encara que no vulgues, pel damunt o, si us sembla, per sota de tota bandera partidista. Jo, doncs, hauria desautoritzat la meua candidatura si hagués vist que hom la presentava enfront de qualsevol altra candidatura catalanista. Resulta, però, que la gent que han llançat el meu nom són tots catalanistes i em presenten, només, amb la significació de catalanista. Com que no he vist que cap dels partits catalanistes presentés candidatura pròpia i, en canvi, gent de tots aquests partits, sense diferenciació de matissos, s'han fet seu el meu nom, he considerat que potser no estaria bé ni seria correcte de desautoritzar ni entrebancar la iniciativa d'aquesta gent.

—Però, per la vostra banda...

—Jo, encara que al·li a tota aquesta organització, estic molt agraït als amics que han pensat en el meu nom per fer un acte de catalanisme. I si ells creuen que amb la presentació de la meua candidatura puc retre algun servei al meu país, em consideraré molt satisfet d'haver pogut col·laborar, encara que sigui d'una manera passiva, a aquesta bona obra.

I això és el que ens ha dit Pompeu Fabra, candidat catalanista pur.

J. M. P.

Catalunya i l'avantprojecte constitucional

Aprofitant l'estada a Barcelona del senyor Ossorio i Gallardo, hem tingut ocasió de parlar amb l'eminent home públic, el qual ha tingut la gentilesa de trametre'ns les qüestions que publiquem a continuació.

Agraïm la deferència, i esperem una edició pròxima per comentar els punts de vista que el senyor Ossorio i Gallardo exposa en el text amb què honora aquestes columnes.

El anteproyecto de Constitución ha motivado críticas severas en algunos periódicos catalanes. Fundamentalmente se le achacan tres gravísimas faltas:

No establecer una España federal.

Exigir excesivos requisitos para que una región española llegue a ser autónoma.

Reservar al Estado facultades en número extraordinario, que equivale a negar la autonomía.

Creo que tengo el deber moral de esforzarme en desvanecer esos equívocos.

Efectivamente, la Constitución no es federal. Operando sobre la realidad, se han abstenido sus autores de inventar una España cuadrada como lo hicieron los del proyecto de 1873, al dividir a España en 17 Estados, y dar a todos el mismo régimen. La mejor prueba de que aquello fué arbitrario está en que no arraigó en el país. En el día presente se sienten los latidos autonomistas de Cataluña, Vasconia y Galicia, mas no habrá quien señale fenómeno semejante, ni aun con muchas leguas de distancia, en Extremadura, ni en las dos Castillas, ni en Murcia, ni en León, ni en Asturias, etc. Por eso se estimó preferible trazar un cauce autonomista en la Constitución para que cada región tomase de él lo que necesitara, o no tomara nada si se encontraba mejor con el régimen provincial puro.

Y no se diga que se instituyen simples mancomunidades provinciales, pues se determina que las provincias que hayan de unirse habrán de estar "definidas como región por sus características geográficas e históricas"; que "la autonomía será para fines administrativos o políticos", que es todo lo que se puede pedir a una federación; y que "la región autónoma, una vez constituida, fijará por sí misma su régimen interior en las materias de su competencia", que es lo que siempre señalaron como prenda característica de la autonomía voces catalanistas autorizadas.

Por este sistema, respetando la libertad de todas las comarcas españolas, se marca el módulo para que cada cual busque la cantidad de autonomía que le apetezca, sin más limitación que las atribuciones infranqueables del Estado, como ocurre en todos los regímenes federativos.

¿Es mal sistema éste? La Comisión jurídica asesora entendió que no, porque había leído estos impresionantes párrafos: "En la mayor parte de la península casi no se ha sentido la necesidad de cambiar el régimen provincial... Es más lógico que a la variedad de los pueblos hispánicos corresponda un vestido hecho a medida para cada uno y no uno común de régimen de barbaros... Nosotros preferiríamos una Constitución donde hubiese preceptos que permitiesen a los pueblos peninsulares con personalidad realmente viva su ascensión a Estados autónomos, y entonces es cuando vendría la aplicación de un Estatuto particular basado en la Constitución para cada Estado de los que manifestasen democráticamente la voluntad de autonomía".

"La mejor solución consistiría en una Constitución general que estableciese, no la autonomía inmediata de las llamadas regiones, sino la facultad por parte de los diversos pueblos peninsulares de reivindicar por vías democráticas su respectiva autonomía federativa. Esta solución sería la más adecuada a la fórmula que respecto a la cuestión autonomista prevaleció en la reunión republicana de San Sebastián."

¿De quién son estas palabras? ¿De algún centralista furibundo, enemigo jurado de la expansión catalana? No. Son de don Antonio Rovira y Virgili en el libro "Cataluña y la República", tan reciente, tan reciente, que ni siquiera sé si se ha llegado a publicar, pues solamente tengo a la vista unas copias de imprenta. Lo transcribo figura en las páginas 36, 37, 38 y 53.

Los autores del anteproyecto estamos resignados a que éste despierte alguna censura en Cádiz, en Albacete o en Badajoz; pero estamos seguros de que en Cataluña nadie asfeará que hayamos coincidido con el criterio del insigne pen-

sador y literato que ha consagrado su vida entera al servicio de la autonomía de su país.

¿Será atentatorio o desconsiderado para la aspiración autonómica de algún pueblo, disponer que su Estatuto sea propuesto por una gran mayoría de electores, informado (simplemente informado) por las Diputaciones que van a experimentar transformación o desaparición, y aprobado por Ley? Descuento que esto último no lo discutirá nadie, ya que un ordenamiento que afecta a toda España, toda España, representada en sus Cortes, debe sancionarlo. Tampoco sorprenderá que se recabe el parecer de los organismos provinciales, que han tenido vida hasta aquel momento y que han de quedar principalmente afectados por la mudanza. De suerte que todo el reparo queda reducido a la expresión de la voluntad de Ayuntamientos y ciudadanos. La Comisión jurídica entendió que a nadie importaba esto tanto como a las regiones, porque la autonomía no ha de ser obra de una corriente política, ni de una teoría puesta en moda, ni de un pasajero capricho colectivo, sino que debe aparecer revestida de prestigio social y de asistencia popular. ¡Pobres autonomistas las que surgirían sin esos alianzamientos! Un viento las traería y se las llevaría otro. El Estatuto logrado sería juguete de cada escrutinio electoral.

¿Se reputa extremada la proporción de tres cuartas partes de Ayuntamientos y otras tantas de electores? Esto no puede constituir cuestión cerrada. Tanto da hablar de dos tercios o de otra cifra. De todas maneras debe haber manifestación explícita y concreta del deseo del pueblo, y ser ella cuantiosísima. Implantar una autonomía de "la mitad más uno" frente a "la mitad menos uno" no es emancipar un pueblo: es regalarle una guerra civil.

Pero, además, ¿qué dispone el artículo 22 del Decreto de la Generalidad de 19 de mayo último? Pues, sencillamente, que la Generalidad redactará un Estatuto, que lo someterá a un plebiscito de Ayuntamientos, y luego al "referendum" del pueblo, para llevarlo, en fin, a las Cortes Constituyentes. ¿Que es exactamente lo mismo que propone el anteproyecto constitucional! Únicamente falta en el texto catalán el informe de las Diputaciones. Quizá aquí no sea necesario. Mas no se olvide que la Constitución es para toda España.

Seguimos, pues, coincidiendo con los catalanes. No será demasiado exigirles congruencia para la crítica.

Las facultades reservadas al Poder central son tantas que implican una burla de la autonomía futura?

Lo niego en redondo. Esas facultades, punto más punto menos, son las mismas atribuidas al Poder federal en todos los países federales; las que constan en el proyecto de Constitución federal de 1873; las de la Asamblea del partido federal catalán del año 1883; las del proyecto de Constitución federal votado en la Asamblea Nacional de Zaragoza en 1883, y reformado en la de Madrid de 1888; las de la Asamblea de Parlamentarios de 1917; las de las Bases de autonomía de 1918, redactadas por el Consejo permanente de la Mancomunidad catalana, etc., etc.

Quizá la divergencia quede reducida a los problemas de policía, de justicia y a algún extremo del Derecho Civil, más por necesidades de puntualización que por discrepancia fundamental.

No conozco el proyecto de Estatuto que a estas fechas se está redactando en Cataluña; pero ratifico aquí la confianza en el buen sentido catalán que hace muy poco tiempo expuse en un discurso pronunciado en el Centro Autonomista de Dependientes del Comercio, auguro que entre lo discurrido por la Comisión jurídica asesora y lo que planea la Asamblea catalana, no pasarán de cuatro o cinco los temas de disparidad; y sobre ellos, con un poco de buena voluntad, se llegará a un acuerdo fácil. Si venturosamente ocurre esto, ¿no experimentará un leve remordimiento de conciencia cuantos hoy se han precipitado a formular protestas y anatemas poniendo la pasión improvisadora por delante de la reflexión serena?

España atraviesa un momento difícil. Siempre lo es la formación de un régimen nuevo. Para que los hombres constructivos lleven a cabo una obra de afirmación y de concordia, se necesita reforzar los sentimientos buenos, madurar los conceptos, pulir las palabras. La Comisión jurídica asesora se ha esforzado en proceder con esas normas para el servicio del bien común. Todavía espera ser correspondida.

ANGEL OSSORIO

EL XAFEC

—Calla comptar-hi amb la posada que n'acostés l'hora de discutir l'Estatut.